

Jumalateenistus Nõos T, 24.12.24 kell 16.00, jõuluõhtu

Lektsioonid: 1Ms 3:15, 1Ms 12:2, 1Ms 26:4, 1Ms 49:8,10, 5Ms 18:18,19, Ps 89:4,5, Mi 5:1, MI 3:1, Lk 2:1–7, Lk 2:8–14, Lk 2:15–20, Tt 2:11–14

Jutus: Lk 2:10j

Laulud: 16 (1–3); 38 (1–2); 12 (1–4); 32B (1–3); 22 (1–4); 23 (1–3); 18A (1–2, 6); 34 (5); 37B (1–2); 29 (1–3)

Aga ingel ütles neile [karjastele]: „Ärge kartke! Sest vaata, ma kuulutan teile suurt rõõmu, mis saab osaks kogu rahvale, et teile on täna sündinud Taaveti linnas Päästja, kes on Issand Kristus.

Tol jõuluööl kuulutas ingel karjastele suurt rõõmu, karjaste kaudu aga kogu Iisraeli rahvale.

Piibli kontekstis ei saa siiski öelda, et väljendiga „kogu rahvas“ on mõeldud kogu inimkonda, ka paganaid. Pigem käib see Jumala väljavalitud rahva, Iisraeli kohta. Samuti Iisraeli laienduse, kristlaste kohta. Seega kujutab Kristuse sünd endast tõelist, jumalikku rõõmu vaid nendele inimestele, kes usuvad Jumalasse ja Jeesus Kristusesse.

Põhjendan oma väidet ühe arvamusküsitlusega. Nimelt kuulsin 20. detsembri Vikerraadio saates „Uudis+“ seoses kuulajaküsimusega „Kui olulised on teile jõulupühad?“, et jõulud on väga olulised või olulised 53 protsendile vastanuist, kuid lausa 47 protsendile vastanuist pole jõulud eriti olulised või siis nad ei tähistagi jõule (viimaseid oli 13 protsenti).

Tegemist polnud küll muidugi teadusliku uuringuga, kuid mõtlema pani selline hääletustulemus ikka. Miks siis jõulud pole paljudele inimestele olulised? Võib-olla just seetõttu, et jõulud ei paku neile rõõmu. Sest olulised on asjad inimestele ikkagi siis, kui need pakuvad neile rõõmu!

Aga miks siis ei paku jõulud inimestele rõõmu? Spekuleerin, et jõulud ei seostu sellistele inimestele ingli kuulutusega, mis lubas inimestele justnimelt rõõmu. Kui ikkagi Jumal, maailma Looja ja Isand on inimestele rõõmu lubanud, siis peab see ka nii olema. Kusagil peab see rõõm pärast tol ööl Petlemma väljal karjastele kuulutatud sõnumit ju olema! Mis on selle rõõmu põhjus?

Tegelikult ütleb ingel selle rõõmu põhjuse ju karjastele ise ka välja: „...teile on täna sündinud Taaveti linnas Päästja, kes on Issand Kristus.“ Niisiis on rõõmu allikas neile, kes usuvad Jumalasse, see, et neil on nüüd Päästja!

Tõsi, jõulude puhul võib rõõmu olla lumest (selle rõõmu puudumisest kõneldakse tänava eriti palju!), jõulukuusest, jõulutoitudest, jõuluvanast ja tema kingitustest, jõululauludest, ajaveetmisest lähedaste seltsis, töövabadest päevadest ja paljust muust. Ka nostalgias, mis tekib eelnimetatud rõõmuallikate seosest meie lapsepõlve jõuludega.

Kuid neist kõigist rõõmudest väsib inimene lõpuks ikkagi ära. Kaua sa ikka rõõmustad ainult jõululume üle? Võib-olla rõõmustad just siis, kui teda alati õigel ajal pole. Või kaua sa rõõmustad kuuse tuppatoomise üle? Võib-olla just siis, kui seda oli raske hankida või see oli nõukaajal lausa keelatud. Ja nii edasi.

Kuid jumalik rõõm Päästjast ja pääsemisest ei kao kunagi. Vaadelgem seda mõtet veidi lähemalt.

Ühest küljest on mõisted „pääsema“ ja „päästja“ tänapäeva inimesele hästi arusaadavad. Kõik mõistavad, et kui satume õnnetusse, on meil tarvis pääseda ja meie pääsemise abistamiseks on tarvis päästjat. Seepärast mõistame kõik hädaabitelefoni 112 tähendust ja kasutame seda iseenesestmõistetavalt abi kutsumiseks olukorras, kus me ise enam hakkama ei saa.

Ent milline on siis õnnetus või olukord, millega inimene enam ise hakkama ei saa, meie jõululoos karjastele rõõmusõnumit kuulutava ingli arvates? Miks arvab ingel – õigemini muidugi Jumal, kelle sõnumit ingel vahendab – et inimestel on tarvis päästjat? Ja pealegi sellist päästjat, keda inimeste hulgas ei leidu ning ta peab tulema taevast?

See õnnetus või väljapääsmatu olukord inimestel on see, et nad viibivad patus.

„Patt“ on üsna keeruline sõna, eriti tänapäeva inimese jaoks, ja selle tähendust tuleb tavaliselt pikemalt seletada. Seepärast kasutaksin patu asemel sõna „needus“, mis on tänasele inimesele palju paremini arusaadav. Sõnaveeb ütleb mõiste „needus“ selgituseks: „kellegi hukkamõistmine harilikult saatuse, üleloomulike jõudude viha esile manades ning karistust soovides; (näiliselt)

sellest johtuv halb käekäik, hüljatuse, vihatuse või muu halb seisund“.

Siin „needuse“ definitsioonis kuulnud sõnad „karistus“, „hüljatus“, „vihatus“ sobivad väga hästi ka „patu“ mõiste selgiamiseks. Karistajaks, hülgajaks ja vihkajaks on patu puhul Jumal.

Miks Jumal siis inimesi karistab, hülgab ja vihkab? Sest inimesed on tema vastu mässu tõstnud ja tema headust kuritarvitanud. Sellepärast sünnib inimene siia ilma neetuna. Ja on selge, et sellest needusest on tarvis kuidagi pääseda.

Piibliteadlased ütlevad, et tegusõna „päästma“ on siin kontekstis sünonüüm sõnaga „lunastama“. Arvatavasti kõik me teame, et Jeesust Kristust kutsutakse Lunastajaks. Aga mis on selle mõiste taga? Sõnaveebi järgi on sõna „lunastama“ esimene tähendus järgmine: „välja maksma või (nt võlasummat) tagasi maksma; (välja) ostma; vabaks ostma“. Niisiis „tagasi maksmine“, „välja ostmine“ „vabaks ostmine“! Lunastamine seostub seega eelkõige võlaga.

Võiks siis ka öelda, et inimesed, kogu inimkond on Jumalale, universumi Issandale võlgu. Nad on talle korra selja pööranud ja oma süül kaotanud Jumalaga usaldusliku vahekorra. Seepärast ongi Jumal inimesed hüljanud, neid karistanud ja neid vihanud.

Kuid ta on seda kõike siiski teinud kui hea Isa, kes tunneb oma laste eksimuse tõttu südamevalu. Ta on patused lapsed hüljanud, karistab neid ja vihastab nende peale, kuid südames ta siiski armastab neid. Ja seepärast tahab ta neid nende patust või needusest päästa.

Kuidas see päästmise protseduur aga välja näeb? Keegi peab inimkonna lunastama, vabaks ostma, välja ostma sellest jumalatust olukorrast, milles ta viibib. Ja siin astubki mängu Jumal ise, kes teab, et ükski teine ei saa inimkonda patust või needusest vabaks osta kui ainult Jumal ise.

Seepärast saab Lunastajaks Jumala Poeg, kes on Isaga üks – Jeesus Kristus. Jeesus ütleb tõepoolest enda kohta Matteuse ja Markuse evangeeliumis (vastavalt Mt 20:28 ja Mk 10:45): „Inimese Poeg ei ole tulnud, et lasta ennast teenida, vaid et ise teenida ja anda oma elu lunaks paljude eest!“

Niisiis ostab Jeesus Kristus inimkonna patust ja needusest välja oma elu hinnaga. Kas pole see rõõmusõnum nende jaoks, kes on oma elus mõistnud, et nad viibivadki patust või on needuse all, kuid ei pääse sellest õnnetust olukorrast välja ei enda ega ka kellegi teise abiga?

See on see rõõm, mis on jõulupühade aluseks. Tekitab ju suurt tänutunnet tähistada kellegi sünnipäeva, keda loed oma elupäästjaks!

Kuid see pole veel kõik. Lk 21:25–28 ütleb Jeesus aegade kohta, mis pole veel kätte jõdnud: „Ja päikeses ja kuus ja tähtedes on siis tunnustähti ja maa peal on rahvastel kitsikus ja nõutus merekohina ja veevoogude pärast. Inimesed jäävad hingetuks maailma peale tulevate sündmuste kartuses ja ootuses, sest taeva vägesid kõigutatakse. Ja siis nad näevad Inimese Poega tulevat pilve sees väega ja suure hiilgusega. Aga kui kõik see hakkab sündima, siis tõstke oma pea ja vaadake üles, sest teie lunastus läheneb!“

Kuidas seda mõista, et lunastus alles läheneb? Ühest küljest on Jeesus tulnud maailma, et anda oma elu lunaks paljude eest ja ongi seda oma ristisurmaga teinud. Teisest küljest töötab Kristus kord tagasi tulla, et lunastus lõpule viia. Kas see tähendab seda, et Kristuse ristisurma läbi toimunud lunastus on kuidagi ebatäiuslik ja seda tuleb hiljem n-ö parandada?

Ei, Kristus oli täiuslik oma ristisurmas ja on täiuslik oma aulises tagasitulekus! Ebatäiuslik on ainult inimene. Oleme küll ristimises ja seda kinnitavas konfirmatsioonis kinnitanud Jumala ees et me anname end Jumala kätte. Kuid igapäevaelus näeme suurt kiusatust sealt Jumala käte vahelt põgeneda. Mõned otsustavadki seda teha.

Lõppev 2024. aasta on olnud kirikus Meie Isa palve aasta, kuna 500 aastat tagasi, 1524 avaldati nn Kullamaa vakuraamatus kolm eestikeelset teksti, millest üks oli Meie Isa palve. Ja selles Meie Isa palves on viimane palve selline: „...vaid päästa meid ära kurjast!“ Martin Luther ütleb oma „Väikses katekismuses“, et see palve on mõnes mõttes Meie Isa palve kokkuvõte. Niisiis on meie elus suurimaid palveid, kui mitte kõige suurem, justnimelt see et meid päästetaks. Et meid päästetaks kurjast!

Kokkuvõtteks võiks siis öelda, et jõulupühadega seostub lausa kaks jumalikku rõõmu: üldine ja üksik. Üldine rõõm on rõõm, mida kuulutas ingel karjastele Petlemma väljal: meile sünnib Päästja ehk Lunastaja, kes päästab kõik soovijad patust, surmast ja kuradist.

Üksik rõõm on aga rõõm iga inimese jaoks eraldi, rõõm, mis puudutab meie igapäevaelu:

Jeesus Kristusesse uskudes on meil oma elu võimalik ära elada nii, et kuri meie elu ei hävita ei siin ega sealpool surma piiri.

Kinkigu siis kõigeväeline kolmainu Jumal meile usku Jumalasse ja usku Kristusesse! Siis saame tunda seda jõulude jumalikku topeltrõõmu oma südames! Õnnistatud jõulupühi, kallid kogudused!
Aamen.